



XFTAP 19.41.07

М. Карекенов
А. Шүрентаев

А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай, Қазақстан
*Корреспонденция үшін автор: manarbek-karekeny@mail.ru

Әскери журналист ретінде қалыптасудың психологиялық алғы шарттары

Аңдатпа. Мақалада жоғары оқу орындарында оқып жүрген білім алушылардың болашақ журналист мамандығына психологиялық жағынан дайындығының маңыздылығы туралы айтылады. Журналистика ғылымының жоғары деңгейіне қол жеткізуге деген ұмтылысы жоғары. Біз осындай құлшыныстың уақыт талабына сай әрекет ете отырып, ертеңгі кәсіби маманды университет қабырғасында жүрген кезінде-ақ, тұлғаның өзін-өзі таныту мәселелерін терең біліп шыққанын қалаймыз. Себебі елге хабар-ошарды өз уақытында сапалы жеткізетін журналистердің өзіндік «мені» қалыптасуы керек. Баспасөз қызметіне орналасқан студенттер түрлі министрліктердің, ұйымдар мен ұжымдардың, мекемелердің бұқаралық ақпарат құралдары бойынша маманы ретінде орналасуы мүмкін. Бұл дегеніміз – журналист болуымен қатар сол саланың маманы ретінде қалыптасуы қажет деген сөз. Сондықтан мақаламызды осы бағытқа, яғни, болашақ журналистердің келекіштік жұмыстарына моральдық жағынан дайын болуға арналады.

Жоғарыда айтып өткеніміздей, журналистика мамандығының түлектері Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің құрылымыдық Күштеріне баспасөз қызметіне орналасуы да мүмкін. Азаматтық тұлға мен әскери қызметшінің психологиясының екі түрлі болатыны ғылыми түрде дәлелденген. Ал бұл мақалада кәсіби тұрғыда әскери журналист ретінде қалыптасудың психологиялық алғы шарттарына тоқталдық.

Мұндай мақсатымыздың нәтижесінде алдымызда келесідей міндет тұрды: мамандыққа кәсіби түрде даярлау кезінде журналистерді тұлғалық өзін-өзі таныту жолдарын, тәсілдері мен шарттарын көрсету. Осы мақсатта білім алушылардың болашақ әскери журналист ретінде бағдарламалық оқу және кәсіби қызметте қалай көрсете бастайтынын айқындау.

Түйін сөздер: әскери журналистика, өзін-өзі таныту, патриоттық тәрбие, тарих, тәртіп.

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-7174-2022-140-3-28-35>

Кіріспе

Өткен ғасырдың соңғы он жылдығы мен екінші мың жылдықтың басындағы психология және педагогикағылымында зерттеу жұмыстары тұлғаның өзін-өзі қалыптастыруына деген ынта-жігердің пайда болуына зерттеу тақырыптарының нысанына айналуына ерекшеленуімен көзге түсті. Тереңінен қопарыла өзгертілген түрдегі жаңа теориялық заңдылықтар қалыптасты. Онда гуманистік бағыттағы психологиялық идеялардың негізінде жеке адамның қоршаған әлеуметтік ортасына әсер етуінің шарасыз объектісі ретінде емес, белсенді субъектісі ретінде, яғни, өз өміріне, өзінің әр іс-әрекетіне асқан жауапкершілікпен қарауға аяқ басқанының айқын көрінісін берді. Сонымен қатар, жүргізілген арнайы ғылыми ізденістердің нәтижесі көрсеткендей, кез-келген адам, дұрысында, өз өмірінің иесі болғанына қарамастан, өзін-өзі дамытудың негізгі күшіне айналады. Әрине, бұл үшін оған қоршаған ортасы, отбасы, әріптестері, сыныптастары және тағы басқалары әсер етері хақ.

Әскери журналист ретінде қалыптасудың психологиялық алғы шарттары бүгінгі маманның өзін жеке тұлға ретінде қалыптастырсам деген бастапқы қадамдарына жатады. Тұлғаның өзін-өзі танытудың қажеттілігі адамның барлығында орын алатын жағдай болғанымен оны іс жүзінде шынайы өмірге айналдыруға көбінің шама шарқы жете бермейді. Көбінесе «бәрінен жақсы болу» ниетімен құрылған көшбасшылық стратегиясынан «бәрі сияқты болу» ұстанымын жүзеге асыратын өзін-өзі жою стратегиясы басым бола бастайды. Зерттеушілер атап өткендей, қазіргі кезде бұл «әлеуметтік күйзеліс» жағдайындағы адамзат дағдарыс құбылыстарының әсеріне реакциялардың әмбебап моделі болмайтындығына байланысты. Бұл «жеке және топтық деңгейде тұлғаның өзін-өзі таныту тәсілдеріне түрліше әсер етеді» [1]. Сондықтан тұлғаның әскери журналист ретінде қалыптасудың психологиялық алғы шарттарының негізгі талаптарын білу мен оны жүзеге асырудың маңыздылығын білу – бүгінгі ғылымда маңызы зор.

Зерттеу әдістері

Жоғарыда айтылғандардың негізінде тұлғаның өзін-өзі таныту мәселесі соңғы жылдары адам санасының әртүрлі салаларындағы мамандардың: философ, психолог, мұғалімдердің назарын аударуда. Оның шешімі аяқталуға жақын деп қарастырылғанымен, көптеген зерттеулерде өте егжей-тегжейлі ұсынылған. Дегенмен, қазіргі уақыттағы ғылымда бұл құбылысты жүйелі түрде сипаттауға, оны жеке адамның жеке қасиеттерін, мінез-құлқын анықтау және растау үшін нақты қызмет ретінде алғышарттар әлі де жасалуда.

Философияда адамның өміршеңдігі мен белсенділігінің көзі болып табылатын осы үрдістің шеңберіндету тұлғаның өзін-өзі таныту құбылысына теориялық талдау жасалуда.

Психологияда тұлғаның өзін-өзі таныту мәселесіне әртүрлі көзқарастар қалыптасқан және оған түрлі сипаттамалар да берілген: қажеттіліктен туындау, сарын, тұлғаның өзін-өзі таныту ұстанымы, мінез-құлық тұрғысы, ерекшеленген көріністер, жас ерекшелігіне байланысты және тағы басқалары.

Талқылау

Тұлғаның өзін-өзі таныту мәселесі кәсіби қызметте, сондай-ақ белгілі бір мамандарды даярлау кезіндегі бірінші кезектегі өзектілікке ие. Сондықтан психологтардың, педагогтардың көптеген жұмыстары тұлғаның кәсіби салада өзін-өзі таныту тақырыбындағы зерттеулерге арналған.

Тұлғаның өзін-өзі танытуы, сондай-ақ өзін-өзі дамыту адам қызметінің әр саласы үшін маңызды. Сонымен қатар, олар тұрақты түрде өз-өзіне талап қоя отырып, дамытуды жалғастырмаса маңызды нәтижелерге қол жеткізуі де мүмкін емес. Онда ол қызмет процесіне орта белінен қосылады деген сөз. Қызметтің мұндай түрлеріне адамдардың өмір сүріп отырған ортасындағы кәсіптік еңбектерінің түрлі табыс табу көзі болып табылатын кәсіптердің әртүрлі бағыты жатады. Мұның тізіміне актер, ұшқыш, астраном, бағбан және басқа да мамандықтардың барлығы кіреді. Осылар-

дың қатарындағы жөні бөлек категорияның қатарына журналистер соның ішіне әскери журналистер де құрайды.

Қазіргі кездегі қоғамның сағат сайын дамып бара жатқан қозғалыстағы тіршілігінде журналистиканың алатын орны өте жоғары деп те айта алмаймыз. Бұқаралық ақпарат құралдарының адамзат өміріндегі алатын орнының ерекше екенін де жоққа шығара алмаймыз. Журналист – жаңа ғана болған жаңалықты жеткізетін жауапты маман болғандықтан оның жұмысының дәрежесі ел тұрғындарының көз алдында болары сөзсіз. Сондықтан олардың әр сөзі қалың жұртшылыққа ерекше әсер етіп, қоғамда болып жатқан құбылыстардың барлығына өзінше бір пікір қалыптастырары сөзсіз. Осыдан-ақ журналистердің кәсіптік білімі мен өз-өздерін ұстауы мен әр сөздеріне үлкен жауапкершілікпен қарап, әр сөзін ойдың таразасынан шығарғаны дұрыс. Халық арасына ел мен әлемде орын алып жатқан жаңалықтарды бірінші болып жария қылатын журналистердің өмірі мен кәсібі өскелең ұрпақтың бойына журналистік саланы таңдауларына үлкен септігін тигізуде. Соның салдарынан қазіргі кезде ғылымда әскери журналистиканың өзіндік психологиясы деген бағыттағы психология ғылымдарының ішінде өзінше бір саласы пайда болып отыр. Заман талабына сай пайда болған жаңаша ғылым өзінің төңірегінде журналистиканың әр жылдардағы пайда болуы және дамуы мен қалыптасу кезеңдеріне байланысты жылнамамен толықтыруларды жан-жақты зерттеуді нысанаға алады.

Бұқаралық ақпарат құралдарының жұмыстарына теориялық талдау кезінде осы талаптарға анықтама беруге мүмкіндік берді: жеке тұлға - ішкі жандүниесінің тартымдылықтағы, сенімділіктегі, шыншылықтағы, симпатиядағы және сыйластықтың арқасында аудиторияға «сенімділік» атмосферасын беруге мүмкін туғызады. Кәсіби қасиеттері: имидждік, әлеуметтік рөлдегі, образдағы, аудиторияны білудегі, кері байланысқа жауап беру қабілеттері және тағы басқалары журналистика мамандығының шығармашылық сипатына, журналистің жеке басына және оның кәсіби

шеберлігіне қойылатын талаптар – тұлғаның өзін-өзі танытудағы журналистиканың ерекшеліктері.

Қазіргі студент жастарды – ертеңгі күнгі кәсіби журналистерді мамандыққа дайындау туралы айтар болсақ, соңғы жылдары студенттерге сабақ берудің үрдісі жаңаша бір түр мен кейіпке ауысқаны талас тудырмайды. Мұның өзі уақыт талабына сәйкес болған түбегейлі өзгеріс екенін мойындауымыз керек. Соның салдарынан кәсіби мамандарды дайындауға арналған сабақ жоспарының жүйесі де үлкен өзгеріске ұшырады. Өткен ғасырда айтауға да аты болмаған пәндер сабақ жоспарына кірді. Оның оңтайлылығы сол, студенттердің болашақтағы журналистік мамандығына психологиялық жағынан дайындық деңгейі айтарлықтай жоғарылады. Солай деседе, бұл өзгерістер негізгі мәселені, яғни, ертеңгі күнгі журналистің өзіне қатысты туындайтын сұрақтарды, жеке тұлға ретінде өз-өзін шығармашылық тұрғыдан дамуына толық күйде қамтамасыз еткен жоқ. Әдетте, жастар журналист мамандығында келесідей қасиеттерге ие болғанды қалайды: өршілдікке ие болуға, ерекшенуге, шығармашылық жолда өзін ерекше көрсетуге тырысады. Яғни, осы кезеңдестуденттердің, өзін-өзі таныту мен қалыптастырузор мүмкіндітері бар. Оқу үрдісі кезінде жастар өздерін түрлі жақтарынан сынайды. Журналистика мамандығымен толық танысуға тырысып, келешектегі жұмыстарының қызықтыратын, сонымен қатар кездесетін қиындықтарымен жақын танысуға талаптанады. Осы саладағы өздерінің қолтаңбаларын қалыптастыруға тырысады. Дегенмен, курстан курсқа көшкен сабақ оқу жылдарында мамандықтарының құпияларымен танысу барысында түрлі көзқарастардың қалыптасуы мүмкін. Біреулерінің болашақтағы қалам мен қағазды алып, әлем жаңалықтарын өзінің қызмет атқаратын редакциясы немесе телеарна, радио арқылы жұртшылық қауымға жеткізу жұмыстары одан әрі қызығушылығын көтере түседі. Мамандықтың өзгелер қол жеткізіп үлгермеген шыңына шығуға талпынады. Осы бағытта бар күш-жігерін сарп етеді. Күнітүні ізденуге кіріседі. Ал кейбір мамандар

үшін оқу семестрлеріндегі мамандықты толық тану барысында, журналистік жұмысқа деген қызығушылығы әлсірей бастайды. Ең басындағы өзі-өзін тұлға ретінде танытсам деген ұмтылысы әлсірейді. Мұндай оқуға деген, мамандыққа деген селқостық әрекеттен студенттердің бойында тек қана «жоғары білім алсам болды», «диплом алсам» болды деген алдамшы мақсатқа әкеліп соғады. Байқағанымыздай, мұндай кездерде студенттердің болашақ мамандығына деген ынта-жігердің дұрыс қалыптасуы мен артуына оқу орындарының оқытушылар ұжымының әсері мол. Себебі университет – талаптың жетегінде жүрген студент жастардың жеке тұлға ретінде өзін-өзі көрсету мен кәсіби қызметіне дұрыс төселуіне ерекше рөлатқаратын басты мекеме.

Сонымен қатар, журналистерді өмірінде орын алатын тағы бір жағдай – салалық бағытты терең игеру. Ол дегеніміз, бүгінгі түлектің ертеңгі күні журналист ретінде қызмет атқаратын мамандық саласындағы жұмысқа азғантай уақыттың ішінде қалыптасып кетуі. Солардың бірі, өзіндік ерекшеліктері мен талаптары бар, мамандығы күрделі – әскери журналистика. Әскери журналист дегеніміз – Отан алдында ант қабылдап, мемлекеттік қызметші ретінде халыққа қызмет ету. Сонымен қатар қалам мен қағазды серік қылып, әскери қызметте жүрген Күштік құрылымның беделін көтеру. Әскери қызметшілердің жұмыстарында орын алып жатқан жағымды жаңалықтарды халыққа жеткізу, бұқаралық ақпарат құралдары арқылы еліміздің барлық өңіріне тарату. Әскери қызметші - мемлекеттік қызметшілердің қатарына жататындықтан, оның қызметі де белгілі бір заңның аясында ұйымдастырылады. Әскери журналист те Қазақстан Республикасының азаматтарының заңнамаларда белгіленген ерекшеліктерін ескере отырып, Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде және басқа да өзге әскерлері мен әскери құрылымдарындағы әскери қызметті өткеру қағидаларына сәйкес және әскерге шақыру бойынша әскери қызметті өткерудегі немесе әскери қызмет өткерудің келісім-шарты бойынша өз еркімен әскери қызметке орналасады [2]. Десек те, әскери

саладағы журналист болғанымен әр бұқаралық ақпарат құралы өкілдерінде кездесетін мәселелер әскери журналисті де айналып өтпесе керек. Себебі, әскери саладағы маманға қойылатын талаптың өзіндік ерекшелірі бар екені мәлім. Сондықтан да университет қабырғасында жүрген бүгінгі студенттерімізді, яғни келешектегі журналистеріміздің жоғары оқу орнында жүрген кезден-ақ ертеңгі күнге психологиялық жағынан дайындауымыз қажет. Себебі, журналист мамандығы дамыған заманда барлық салаларға қажет болатын мамандықтардың қатарында. Өзіміз білетіндей министрліктер мен үлкен кәсіптерде, ұжымдарда баспасөз хатшысы лауазымы қарастырылған. Сондай қызметтерге орналасатын бүгінгі журналистика мамандығында оқып жүрген студенттерімізді кез-келген сала бойынша, мамандық бойынша жұмыстардың маманы ретінде моралдық жағынан дайындау қазіргі заманның жоғары білікті мамандарды дайындайтын оқу орындарына қоятын талабы.

Ғылыми мақала дайындау үстінде жүргізілген зерттеулердің нәтижесінде анықталғандай, нақты бір тұлғаның өзін-өзі танытуында келесі реттегі стратегиясы бар: құрылымдық, басымшылық және жеке ерекшеліктеріне кері әсер ету [3]. Олар қағамның барлық салаларында анық көрініп тұратын факторлар. Әрине мұның барлығы да журналистік мамандықты таңдаған журналистерге де өзіндік қатысы бар. Жоғарыда аталған стратегиялардың оқу үрдісінде студенттердің оқуы мен кәсібіне, болашақ жұмысына әсері қалай пайда бола бастайды? Сонымен қатар тұлғаның өзін-өзі танытудың мақсатты стратегиясын таңдау қабілетінен анықталатын кәсіби өзін-өзі танытудағы қалыптастырудың психологиялық ережесінің қандай болуы керек деген сұрақтар қалыптасады. Мұндай сұрақтарға жауап іздеу жолында зерттеуіміздің негізгі мәселелерін анықтап аламыз: «ертеңгі күнгі журналист – қазіргі студенттердің жеке басын кәсіби маман ретінде тануының психологиялық тұрғыдан алғы шарттары қандай болуы керек?». Аталған мәселені дұрыс шешу жолдарындағы мақсат: бүгінгі студенттердің – ке-

лер күндердегі журналистердің кәсіби өзін-өзі растаудағы психологиялық жай-күйлерін дәлелдеу және іс жүзінде тәжірбиеден өткізу болды. Зерделеудің нысан – болашақ кәсіби журналист-студенттер қаумының тұлғалық өзін-өзі танытуының психологиялық шарттары. Зерделеудің барысы негізінен жан-жақты міндеттерді қамтиды. Оған келесі шаралар жатады: тұлғаның жеке басын растау бойынша мәселесіне теориялық талдау жасау. Сонымен қатар болашақ журналист маманның ерекшелігін көрсету. Студенттердің ерекшеліктерін психологиялық тұрғыдан бөлек-бөлек зерделеу.

Ғылыми мақаланың көзі ретінде келесі болжамдар шығарылды: болашақ журналистің маман ретінде өзін қалыптастыруы. Егер де ертеңгі маман тұлғаның өзін-өзі танытудың басымдығымен ерекшеленсе; оның келекестік бейнесі қалыптасса; журналистика саласындағы жұмысының шығармашылық мәнікөрінесе, тұлғаның өзін-өзі танытуының кәсіби жағынан дамығанын көрсетсе, тұлғаның өзін-өзі танытудың қажетті стратегиясын және жеке қасиеттерін, артықшылығы мен кемшіліктері анықталып, расталып, нақты қызмет ретінде кәсіби жағынан үлкен жетістікке ие болады.

Сонымен қатар, болашақ журналист маманның өзін тұлғалық жағынан таныту - өзін-өзі жағымды жағынан кәсіби бекітуді орнықтыратын тұрғыдан психологиядағы шарттары: тұлғаның өзін-өзі танытумен кәсіптік сындарлы бағдарламасының өзектілендіруге бағытталған «журналистика саласындағы өзін-өзі таныту психологиясы» сияқты арнайы сағаттар енгізу арқылы келешектегі журналист мамандардың кәсіби дайындығын арттыру. Тұлғаның кәсіпке қалыптасуын арттыру: мамандыққа өзін-өзі жақсылап бекітудің саласын дұрыс бағдарлау, оның қалыптасу психологиялық бейнесін жасау, журналистік жұмыстың ерекшелігін оның шығармашылық жағынан мүмкіндіктері жағынан түсіну. Өзін ертеңгі қызметтің кәсіби маманы ретінде қалыптастыру. Өз-өзін позитивті растаудың ерекшеленген әдіс-тәсілдеріне оқыту. Кәсіпті шынайы таңдай білу. Кәсіптік тұрғыдан бекітіліп арттыру. Қызметтегі өзіндік шығар-

машылық ерекшелігін дамыту. Осы аталған жан-жақты шаралардың психологиялық жағынан алғанда бірнеше теориялық және тәжірбие жүзіндегі оқу дәрістерін қамтитын арнайы бағдарламалардың жасалады.

Жалпы алғанда зерттеудің теориялық және әдістік баламасына жеке тұлға ретінде ғылыми жұмысты зерттеуге, психологиялық жағынан құбылыстарды талдауға көзқарастың жүйеленген принциптері мен әдістері, дамуының принципі, қызмет пен белсенді болудың негізгі психологиялық теориядағы ережелері, әртүрлі кезеңдердегі жеке тұлғалардың дамуының негізгі тұжырымдамалық ережелері, адамның өзін-өзі дамыту тұрғысындағы тұжырымдамалары, адамның өзін-өзі тану тұжырымдамасының негізгі ережелері.

Нәтижелер

Ғылыми тұрғыдан алғандағы мақаланың жаңалығы студент жастардың болашақ журналист мамандардың тұлғаның өзін-өзі таныту шарттары жағымды жағынан тұжырымдалған. Негізінен журналистика саласында тұлғалық өзін-өзі таныту ерекшелігі анықталған. Студент жастардың тұлғалық өзін-өзі таныту айрықша жолдары сипатталған. Түрлі бағдарламаларға (құрылымдық, басымшылық және жеке ерекшеліктеріне кері әсер ету) бағытталған студент жастардың жекелеген психологиялық портреттері келтіріледі. Жаңа дәуірдегі замануи журналистикада тұлғалық өзін-өзі таныту әлеуметтік-психологиялық пайымы жасалады.

Теориялық маңыздылығы жағынан қарайтын болсақ, бүгінгі психологияның келешек мамандығының шығармашылықпен айналысу болатын студенттердің тұлғалық өзін-өзі таныту ерекшеліктері туралы түсініктері кеңейту. Кәсіби тұрғыдан тұлғалық өзін-өзі танытудың психологиялық әсерлерін анықтау. Психология жағынан өзара байланыстағы өзара кәсіби салада тұлғалық өзін-өзі таныту бағдарламаларын таңдаудағы әсері анықталды. Психологиялық әсерлердің нәтижесіндегі айырмашылықтар бойынша айқындау негізінде болашақтағы журналист, бүгінгі студент жастардың тұлғалық өзін-өзі таныту

бағдарламалары сипатталған. Практикалық маңыздылығына студенттердің оқу және кәсіби іс-әрекетінде өзін-өзі оң растауға бағыттауды дамытатын тұтас бағдарлама әзірлеу және зерттеу арқылы да сынау. Зерттеу материалдарын нақтылау арқылы кәсіптік байыптауда шығармашылық тұрғыдан белсенділікті арттырып, қорытындысында оқу орнына арналған практикалық ұсыныстар мен ұсыныстар жасау.

Қорытынды

Ғылыми мақалада болашақ журналист жастардың белсенді түрді өз-өздерін танытуда психологиялық шарттары жан-жақты қарастырылды. Қазіргі кездегі біздің алдымызда тұрған негізгі міндеттердің қатарына тұлғаның өзін-өзі таныту құбылысы мен жобаларын, кәсіптік тұрғыда өзін-өзі танытудың психологиялық жағынан зерттеулер жүргізу арқылы таныту. Сонымен қатар шығармашылық мамандықта, атап айтар болсақ, журналистика саласында тұлғаның өзін-өзі танытудың ерекшеліктері мен өзіне тән қасиеттерін мұқият зерттеу жүргізу арқылы таныту. Тұлғаның өзін-өзі танытудың теори-

ялық және эксперименттік тұрғыдан мақалада жүргізілген зерттеулерге сүйене отырып, келесідей қорытынды жасауға болады: мақаладағы ғылыми зерттеу барысында психологиялық теорияларда тұлғаның өзін-өзі таныту мәселесінің пайда болуы мен дамуы зерттелді, анықталды. Осы тақырыптағы психологиялық әдебиеттерге шолу тұлғаның өзін-өзі таныту тақырыбындағы жұмыстардың бар екеніне көзіміз жетті. Дегенмен, олардың барлығы бір типтік, бір сөзбен айтқанда тар бағытты тәсілге ие екенін аңғартты. Сонымен қатар, «Адамның өзін-өзі растау феномені» монографиясының авторлары Е.Никитин мен Н.Харламенковалар өздерінің жұмыстарында тұлғаның өзін-өзі таныту тақырыбы бойынша зерттеулердің қоспаларын біріктіруге және бір жүйеге келтіруге тырысты. Олар: «Көптеген мәселелер өз дәрежесінде қозғалмалы. Ал кейбір мәселелер мүлдем қарастырылмады» деп атап өтті [4]. Әлемдегі түрлі арнайы психологиялық мектептер мен бағыттарда «Тұлғаның өзін-өзі таныту» ұғымы екі түрлі бағытта түсіндіріледі. Мұның өзі бізге тұлғаның өзін-өзі таныту мәселесі одан әрі теориялық тұрғыдан зерттеуді қажет ететіндігін анық көрсетіп тұр.

Әдебиеттер

1. Е.Сидоренко. Методы математической обработки в психологии.- Санкт-Петербург: Социально-психологический центр -1996. - 349 с.
2. Қазақстан Республикасы Қарулы күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құрылымдарының жалпы әскери Жарғылары.- Алматы-2016. - 5 б.
3. С.Пантеев, В.Столин. Метод самооценки. // Вестник МГУ. Серия №14. - 1989. №1. – С. 14-20.
4. В.Панферов. Психология человека. Учебное пособие.- Санкт-Петербург. - 2000. - 160 с.

References

1. E. Sidorenko. Metody matematicheskoy obrabotki v psihologii [Methods of mathematical processing in Psychology] (Socio-psychological center, St. Petersburg, 1996, 349 p.).
2. Kazakstan Respublikasy Karuly kyshterinin, baska da askerleri men askeri kurylymdarynyn zhalpy askeri Zhargylary [General Military charters of the armed forces, other troops and military formations of the Republic of Kazakhstan] (Almaty, 2016, 5 p.).
3. Pantileev S., Stolin V. Metod samoocenki [The method of self-assessment], Vestnik MGU. Serija №14 [Bulletin of Moscow State University, Series No. 14], 1, 14-20 (1989).
4. Panferov V. Psihologija cheloveka [Human psychology]. Textbook (St. Petersburg, 2000, 160 p.).

М. Карекенов, А. Шурентаев

Костанайский региональный университет имени А. Байтурсынова, Костанай, Казахстан

Психологические предпосылки становления военного журналиста

Аннотация. В статье рассказывается о важности психологической готовности студентов, обучающихся в высших учебных заведениях, к будущей журналистской профессии. Стремление к достижению высокого уровня современной журналистской науки велико. Учитывая, что такое рвение - это вызов времени, мы хотим, чтобы завтрашний специалист, находясь в стенах университета, глубоко осознал проблемы самореализации личности. У журналистов, которые своевременно и качественно сообщают новости в стране, должно быть свое «я». Студенты, вовлеченные в пресс-службу, могут позиционироваться как специалисты по средствам массовой информации различных министерств, организаций, коллективов и учреждений. Это значит, что, помимо того, что он является журналистом, он должен быть формироваться как специалист и член коллектива. Поэтому наша статья посвящена данному направлению, то есть моральной готовности будущих журналистов к предстоящей работе.

Как мы уже упоминали, некоторые выпускники специальности «Журналистика» могут быть зачислены в силовые структуры Вооруженных Сил Республики Казахстан на специальность военной журналистики. Научно доказано, что психология гражданского лица и военнослужащего бывает двух видов. Мы остановились на психологических предпосылках становления в профессиональном плане военного журналиста.

Достижение цели определило следующую задачу: показать пути, способы и условия личностного самовыражения журналистов при профессиональной подготовке к профессии. Показать, как студенты начинают проявлять себя в программной учебной и профессиональной деятельности в качестве будущих военных журналистов.

Ключевые слова: военная журналистика, самовыражение, самосознание, патриотическое воспитание, история, дисциплина, воспитание.

М. Karekenov, A. Shurentayev

A. Baitursynov Kostanay Regional University, Kostanay, Kazakhstan

Psychological prerequisites for becoming a military journalist

Abstract. The article talks about the importance of the psychological readiness of students studying in higher educational institutions for the future profession of a journalist. Modern journalism has a high desire to achieve the highest level of science. Taking into account the fact that such diligence meets the requirements of the time, we want tomorrow's professional to learn more deeply about the problems of self-realization during his stay at the University. Because journalists who deliver high-quality news to the country at the right time should form their own «me». In the future profession, students who become journalist specialists with a wide range of specialties face the problem of short-term acquisition of the specifics of their positions. Students who are in the press service can be employed as specialists in the mass media of various ministries, various organizations and collectives, and institutions. This means that in addition to being a journalist, you need to become a member of the team as a concubine specialist in this field. Therefore, our article is devoted to this direction, that is, to the moral readiness of future journalists to engage in their work.

As we have already mentioned, some graduates of the specialty of journalism can also be assigned to the structural forces of the Armed Forces of the Republic of Kazakhstan for the specialty of military journalism. It is scientifically proven that the psychology of a civilian and a serviceman are two different things. And we discussed in our article about the psychological prerequisites for becoming a professional military journalist.

As a result of this goal, we faced the following task: to show the ways, methods, and conditions of personal self-expression of journalists in the professional training of future journalists for the profession. To this end, it is necessary to show how students, as future military journalists, begin to show themselves in program training and professional activities.

Keywords: military journalism, preparation for military journalism, self-realization of the individual, self-realization, patriotic education, history, discipline, education.

Авторлар туралы мәлімет:

Карекенов М.А. – қазақ тілі мен әдебиет магистрі, «8D03201-Журналистика» білім беру бағдарламасының докторанты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай, Қазақстан.

Шүрентаев А.М. – PhD, журналистика және коммуникациялық менеджмент кафедрасының меңгерушісі, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай, Қазақстан.

Karekenov M.A. – Master of Kazakh language and literature, doctoral student of the educational program «8D03201-Journalism», A. Baitursynov Kostanay Regional University, Kostanay, Kazakhstan.

Shurentayev A.M. – Ph.D., Head of the Department of Journalism and Communication Management, A. Baitursynov Kostanay Regional University, Kostanay, Kazakhstan.